

ІІ НАУКОВА ІСТОРІЯ

*Серія інтерв'ю до Міжнародного дня
жінок і дівчат у науці*

Олена Гринів

*кандидат фізико-математичних наук,
доцентка кафедри алгебри, топології та основ математики
Львівського національного університету імені Івана Франка,
секретар Львівського математичного товариства,
секретар математичної комісії Наукового товариства імені Шевченка*

Сфера наукових досліджень:
історія математики.

Цитата, якою науковиця керується в житті або науці:

Коли переді мною якась об'ємна робота, я згадую хайку Кобаясі Ісса: «Нумо, равлику! Потихесеньку піднімайся на Фудзіяму!»

Шлях у науку

Чому саме математика / ваша галузь?

Дуже багато студентів, на запитання: «чому ви вибрали механіко-математичний факультет?» відповідають, що мали дуже хорошу вчительку з математики. У мене також була в школі неймовірна вчителька з математики, і дуже хороша вчителька з української мови, і в 8 класі я хотіла записатись на дві секції в Малій академії: з математики і з української мови, але вони виявились в один день, прийшлося вибирати, я вибрала математику, пізніше взяла участь в обласній олімпіаді з математики в команді МАН, зайняла 1 місце, що гарантувало вступ в Львівський фізико-математичний ліцей. Після навчання в ліцеї поступила (знов ж таки, без іспитів, оскільки була серед переможців на Всеукраїнському конкурсі-захисті робіт МАН) на механіко-математичний факультет Львівського університету, пізніше продовжила навчання в аспірантурі, захистила кандидатську дисертацію з алгебри і теорії чисел «Вільні та універсальні об'єкти в категорії інверсних напівгруп» під керівництвом Тараса Онуфрійовича Банаха. Підготовка дисертації переривалась декретними відпустками, і все це було розтягнуто в часі. Але після повернення з декретів я змінила напрям наукової діяльності і зараз займаюсь дослідженнями з історії математики разом з Ярославом Григоровичем Притулою. Ярослав Григорович кожен нашу розмову завершує заохоченням «Працюймо!» – це також може бути цитатою, якою я керуюсь у науці.

Хто або що найбільше підтримало вас на старті?

Напевно таких людей було дуже багато, і я боюсь когось пропустити. Але найбільшою була підтримка мого керівника, професора Тараса Онуфрійовича Банаха, і звісно, надзвичайно важливою була підтримка батьків та чоловіка.

Баланс у житті

Як ви поєднуєте науку з особистим життям?

Дітям потрібна мама, яка їх чує і готова підтримати і допомогти, а наукова робота завжди може трохи почекати. Але також, дітям потрібна щаслива мама, тому мама, яка поїхала на конференцію і повернулась натхненною, це краще, ніж мама, яка не їде на конференцію «заради дітей» і всім від того погано.

Чи реально «мати все» – і кар'єру, і сім'ю?

Тут залежить, як на це дивитись: можна сприймати, що і кар'єра не побудована, і часу на сім'ю нема (статті недописані, а борщі недоварені). А можна тішитись дітьми, і можливістю займатись науковою роботою, наскільки це вдається.

Звісно на все часу не вистарчає: сім'я (3 дітей), викладацька діяльність, громадська діяльність, наукова діяльність, а ще якщо врахувати, принизливо низькі зарплати в освіті і науці, то потрібно постійно думати, де і як заробити гроші, тому часу і сил це все поєднати нема зовсім, але потрібно.

Що допомагає не вигорати?

Звісно дуже важлива підтримка рідних і близьких.

А ще цікаві проєкти, наприклад:

Ми з Іриною Банах досліджуємо і відкриваємо імена жінок-математиків Львівського математичного товариства початку ХХ ст. Доповідь на конференції в Кракові викликала велике зацікавлення, ми далі продовжуємо пошуки, це надзвичайно цікаво.

Львівське математичне товариство минулого року провело захід «[У пошуку невідомих: математикині Львова на початку ХХ ст.](#)» з нагоди міжнародного дня жінок і дівчат в науці.

Надзвичайно цікавим є проєкт [Львівської шотландської книги](#), яка продовжує традиції Шотландської книги (1935 – 1941), в яку видатні львівські математики (Стефан Банах, Станіслав Улям, Станіслав Мазур та інші), які часто збирались в Шотландській кав'ярні записували свої нерозв'язані задачі, часто обіцяючи за розв'язок нагороду (каву, обід в ресторані або навіть живу гуску). Ми продовжуємо цю традицію, у відновленій Шотландській кав'ярні є книжка, де відвідувачі можуть робити записи, серед цих записів Тарас Банах вибирає математичні проблеми, розміщує їх на [mathoverflow](#), щоб математики з усього світу могли їх побачити і розв'язати, а ми з Іриною Банах фотографуємо усі сторінки з записами відвідувачів і завантажуюмо на інтернет-сторінку книги.

(з цією сучасною книгою також пов'язано [багато цікавих історій](#))

Також з Іриною Банах ми започаткували та втілюємо ініціативу «Математичний меморіал», що поєднує наукові дослідження, збереження культурної спадщини та популяризацію наукового знання. Ми збираємо інформацію про математиків, які були пов'язані зі Львовом, створили [інтернет-сторінку проєкту «Математичний меморіал»](#), де є карта поховань [карту поховань математиків Львова](#), приносимо на місця вічного спочинку персоніфіковані лампадки з іменем людини і QR-кодом на сторінку проєкту, щоб люди могли більше дізнатись про особу.

Більш веселим і креативним є проєкт з професором Михайлом Зарічним [математичний календар](#), покликаний популяризовувати математику, показувати її красу через візуальні ідеї, її зв'язки з мистецтвом, історією та культурою.

Цікавим є спілкування з учнями Малої академії, для яких я проводжу гурток з математики. Ще я намагаюсь зацікавити учнів Львова задачами і олімпіадами з математичної лінгвістики, яка мені дуже подобається.

Популяризаційна та навколо наукова діяльність також дуже потрібна для розвитку науки і вимагає багато часу.

Послання майбутнім науковицям

Що б ви сказали собі 10 років тому?

“Хіба хтось казав тобі, що буде легко?

Та хіба ти можеш жити без мети?” (ОЕ)

Яку пораду дали б дівчатам, які бояться йти в науку?

“There is no such thing as a problem without a gift for you in its hands. You seek problems because you need their gifts.” (Richard Bach Illusions) – Кожна проблема містить дар для тебе. Ми шукаємо проблеми, бо потребуємо їхні дари